

[Justitsministeren]

Hr. Gade gjorde nogle bemærkninger omkring det europæiske samarbejde på dette felt. Kommer der et direktiv, lykkes det at nå frem til et fælles direktiv, så mener jeg, det vil være en stor landvinding, det vil være en stor gevinst. Et sådant direktivforslag vil få den normale behandling, og det vil sige, at Folketingets Markedsudvalg jo også vil blive inddraget.

Men som sagt vil det efter min mening være noget betænkeligt, hvis man først gennemfører et beslutningsforslag, med de uoverskuelige konsekvenser, det kunne få, derefter kommer der et udvalgsarbejde, så skulle der gennemføres eller fremsættes et lovforslag, og endelig ligger vi med nogle EF-vedtagelser på feltet. Jeg synes, der må være en sammenhæng i tingene, hvor den nationale danske lovgivning meget naturligt bør ses i lyset af, hvad der sker i den europæiske sammenhæng, og det er det, jeg gerne vil bidrage til kan ske i det videre forløb.

Hr. Gade spurgte mig, om jeg kunne forestille mig en anden model end fonden. Det vil jeg ikke tage stilling til her i dag. Man kan efter min opfattelse forestille sig mange forskellige modeller; der er mange muligheder, men det bliver jo noget af det, vi kommer til at vende tilbage til. Jeg vil ikke begynde at forholde mig til enkeltelementer i forhold til et spørgsmål, som vi jo netop har bedt en gruppe af eksperter om at vurdere nærmere.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg vil ønske justitsministeren held og lykke med den samtale, vi nu ved der bliver med formanden for det berømte udvalg, som har siddet siden 1986. Jeg vil så ønske ham alt muligt held til, at han virkelig mander sig op og prøver at sige bare lidt stærkere end her fra talerstolen, at vi gerne vil have den redegørelse til sommer.

Dernæst EF. Jeg synes, der i ministerens udtalelser her til sidst lå den holdning, at vi skal vente på EF. Hvis det er ministerens mening, så vil jeg gerne have, at ministeren siger det mere klart, for så synes jeg, der skal argumenteres for det. Det er da et hæderligt argument. Det er ikke sikkert, det er mit, men det er et hæderligt argument, men så skal vi have på bordet, at det egentlig er det, der er ministerens synspunkt.

Derfor vil jeg spørge: Er det ministerens grundliggende synspunkt, at vi skal vente på et EF-direktiv, inden vi selv foretager os noget?

Det er ikke mit synspunkt, og jeg mener også, ministeren skal argumentere for det, hvis det er ministerens.

Justitsministeren (Engell):

Nej, mit argument er, at vi skal vente med at tage stilling til udformningen af danske bestemmelser på dette område, til professor Vinding Kruse og hans udvalg er blevet færdige med deres arbejde. Så er det på det grundlag, vi kan tage stilling til, om vi vil spille ud på et tidspunkt, hvor EF måske ikke er færdig med sine overvejelser, eller vi vil afvente EF's arbejde. Det er det, vi skal gøre op på det tidspunkt.

Men det, jeg i første omgang mener må være vigtigt, er, at vi får ekspertredegørelsen. Den kan så give grundlaget for – og det må være det, regeringen tager stilling til – om vi vil fremsætte et forslag eller vi først vil komme med det på et senere tidspunkt. I første omgang er det altså vigtigt, at vi får udvalgsbetænkningen, før vi tager stilling til det videre forløb.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand samt lov om social pension. (Delegation til selvejende institutioner, betaling for midlertidigt ophold, udbetaling af pension m.v.).

Af socialministeren (Else Winther Andersen), (Fremsat 31/1 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag nr. L 54, fremsat den 31. oktober 1990 af daværende socialminister Aase Olesen.

Ved førstebehandlingen i 1990 havde Socialdemokratiet visse betragtninger om sammenblandingen af flere ting i ét forslag. Ligeledes ankede vi over, at de økonomiske konsekvenser af forslaget var noget uklare. Vi må desværre konstatere, at selv om forslaget har gennemgået visse redaktionelle ændringer, bærer det stadig præg af denne sammenblanding af forskellige faktorer. Vi kan kun beklage dette, eftersom det virker hæmmende på løsningen af de problemer, som også vi ønsker løst.

Angående det punkt, der giver kommunen og amtskommunen mulighed for at delegerer visse beføjelser ud til selvejende institutioner, er vi positive. Det er en rigtig tanke, at man giver mulighed for at decentralisere visse opgaver. Det vil givetvis gøre hverdagen lettere i amter og kommuner, at også de selvejende institutioner kan indgå i sådanne ordninger. Vi må gå ud fra, at samtlige institutioner herved får lige vilkår.

Forlængelsen af ordningen med pensionsbetaling til plejehjemsbeboere som frivillig ordning i endnu 2 år kan vi støtte. Undersøgelsen har netop vist, at man ude omkring har behov for at vurdere de nuværende forsøg og for at informere de berørte parter, inden Folketinget tager endelig stilling.

Ligeledes er vi meget tilfredse med, at forsøgsordningen nu også kommer til at omfatte beboere på § 112-institutioner. Det er godt og rigtigt, at voksne handicappede på plejehjem får den selvbestemmelse og valgfrihed, der følger med rådighed over egen pension.

Punktet om indførelse af kommunalbestyrelsens adgang til at kræve betaling for midlertidige døgnophold kan vi også støtte. Vi går ud fra, at betalingen svarer til de udgifter, den pågældende ville have haft i eget hjem. Ligeledes hæfter vi os ved, at boligen skal kunne oprettholdes. Det er for os også afgørende, at tilbageværende pårørende sikres i det fælles hjem. Vi lægger vægt på, at den ældre eller handicappede kan vende hjem til trygge og økonomisk velunderede forhold.

Selv om dette lovforslag gør langt mere ud af de økonomiske beregninger end lovforslag nr. L 54 – hvilket vi gerne vil takke socialministeren for – sidder vi alligevel tilbage med et par alvorlige spørgsmål. Desuden vil vi allerede nu melde ud med, at den del af forslaget, der handler om at inddrage bistands- og plejetillæg og erhvervsudygtighedsbeløb på alle kommunale plejehjem og døgninstitutioner, er vi imod. Det ligner desværre nogle af de angreb, der i efteråret 1990 var på den højeste førtidspension. Vi tror heller ikke, at der vil være flertal for noget sådant her i Folketinget. Vi vil derfor stille visse opklarende spørgsmål under udvalgsarbejdet på disse områder, ligesom vi vil bede om at få boligstøttereglerne for disse beboere belyst.

Vi er tilfredse med ministerens erklæring i den skriftlige fremsættelse om, at der ikke tilsigtes besparelser med dette forslag, men vi er ikke helt trygge. Bemærkningerne om forsøgs-kommunernes påståede store fortjeneste ved ordningen stiller vi os lidt tvivlende over for.

I bemærkningerne henvises til en større administration for amter og kommuner i forsøgsperioden. I hvilket omfang har dette vægtet i Socialstyrelsens undersøgelser? Det fremgår ikke umiddelbart af materialet.

I den skriftlige fremsættelse nævnes, at de kommunale parter har haft en række indvendinger af principiel karakter. Vi ønsker at drøfte disse under udvalgsarbejdet, og vi vil gerne have disse kommentarer sendt til udvalget. Det er vores klare opfattelse, at vi ikke ønsker at læsse nye byrder over på amter og kommuner, uanset om det drejer sig om direkte økonomiske byrder eller indirekte byrder i kraft af øget kommunal administration uden økonomisk dækning.

Der er bestemt flere fornuftige dele i dette meget blandede forslag, er jeg nødt til at sige. Men vi ser frem til et udvalgsarbejde, som kan blive fornuftigt, og som vi vil indgå positivt i.

Pia Christmas-Møller (KF):

I den konservative gruppe kan vi nu som ved førstebehandlingen for valget fuldt ud støtte lovforslaget. Det bygger jo på nogle for os meget vigtige holdninger om decentralisering og større individuel selvbestemmelse.

Vi støtter således den decentralisering, som ligger i at give kommunerne og amtsrådene mulighed for at delegerer visse beføjelser til de selvejende institutioner.

[Pia Christmas-Møller]

Forlængelsen af ordningen med pensionsudbetaling til plejehjemsbeboere som frivillig ordning i endnu 2 år kan vi også give fuld tilslutning, ligesom vi er glade for, at ordningen også kommer til at omfatte beboere på institutioner for personer med vidtgående fysiske og psykiske handicap m.v.

Det er et stærkt ønske for Det Konservative Folkeparti, at offentligt formynderi erstattes af størst mulig valgfrihed for den enkelte; unødvendig umyndiggørelse af mennesker er utrolig skadende og ødelæggende for den enkeltes livskvalitet.

Når der i denne omgang alene er tale om en forlængelse af forsøgsperioden, sker det jo på baggrund af anbefaling fra Socialstyrelsen. Hensigten skal der imidlertid ikke være nogen tvivl om: Hensigten er at få en permanent ordning.

Vi støtter endvidere, at kommunerne får adgang til at opkræve betaling for midlertidige døgnophold. Og det skridt, der tages i retning af at skabe større ligestilling mellem pensionister uden for og i institutioner, kan vi også give tilslutning til.

Alt i alt synes vi altså nu som i efteråret, at der er tale om et godt, konstruktivt forslag, og vi håber på en fornuftig dialog med de øvrige partier i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Eva Kjer Hansen (V):

I Venstre er vi meget positive over for dette forslag, for der er nogle rigtig gode intentioner i det.

Der er tre elementer i forslaget, som jeg gerne vil knytte en kommentar til. Det ene er forslaget om at indføre adgang for kommunalbestyrelser eller amtsråd til at kunne delegerede visse beføjelser ud til selvejende institutioner. I forvejen kan kommunalbestyrelsen delegerede kompetence ud til de kommunale institutioner, og det må være helt naturligt, at den samme mulighed gives for de selvejende institutioner; der bør jo ikke gøres forskel, hvad enten det er kommunale eller selvejende institutioner.

Samtidig finder vi det vigtigt at styrke muligheden for at lade de enkelte institutioner træffe beslutninger, der vedrører lige netop deres område; institutionerne er jo til enhver tid ansvarlige over for kommunalbestyrelsen og de anvisninger, der er blevet givet fra kommunalbestyrelsens side. I øvrigt kan man i parentes nævne,

at dette forslag jo alene giver hjemmel til at delegerede kompetencen ud til institutionerne, men vores håb er da absolut, at kommunalbestyrelserne og amtsrådene så også vil benytte sig deraf og rent faktisk vil uddelegere ansvaret til såvel de kommunale som de selvejende institutioner.

Det andet element, jeg vil give et par kommentarer med på vejen, er forslaget om at forlænge ordningen med udbetaling af pension til plejehjemsbeboere som en frivillig ordning i yderligere 2 år. Allerede på nuværende tidspunkt kan vi dog konstatere, at der er en forholdsvis stor tilfredshed på de plejehjem, der har benyttet sig af muligheden for at indføre denne ordning, men forudsætningen for succes har været, at ordningen blev forberedt godt og grundigt, og så har både beboere, ansatte og pårørende syntet om ordningen.

Men vi ved, at det tager tid at køre sådan en ny ordning ind, specielt fordi både beboere og personale skal vænne sig til de nye forhold. I Venstre synes vi derfor, at det er nødvendigt at afsætte den fornødne tid til indarbejdelse af det nye system og også til at diskutere indholdet, og vi ser derfor gerne ordningen forlænget i yderligere 2 år, afsluttende med en revision i udgangen af 1992, men helt klart ud fra – det håber vi da – at ordningen så kan gøres permanent.

Endelig skal jeg glæde mig over, at denne frivillige pensionsordning også kommer til at omfatte det, vi kalder § 112-institutionerne. Jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke gør forskel på de forskellige grupper, når det ikke er nødvendigt. De positive erfaringer, vi har fra forsøgene på de almindelige plejehjem, skal helt naturligt bruges til at udvikle ordningerne til også at omfatte de særlige plejehjem m.v.

Vi bør til enhver tid tilgodese muligheden for at udvikle den enkeltes personlige selvstændighed. Tit og ofte kan folk jo meget mere, end vi tror, og ved at styrke den enkeltes selvstændighed og selvbestemmelse styrker vi også den enkeltes selvrespekt. Så lad os til enhver tid gøre, hvad vi kan for at undgå for meget »patientliggørelse« og give folk en større chance for selv at udfolde sig.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en hurtig og en positiv behandling i udvalget.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Da SF's ordfører, fru Pernille Frahm, ikke kan være til stede i dag, skal jeg fremføre følgende på SF's vegne:

Vi synes, at dette lovforslag er et eksempel på, hvordan forsøg i kommunerne kan føre til forbedrede vilkår for mennesker. I SF støtter vi ideer, som i højere grad gør det muligt, at mennesker får lov til at styre deres egen tilværelse og altså også deres økonomi, og derfor støtter vi naturligvis forlængelsen og forsøget med udbetaling af pensioner til beboere på plejehjem og lignende.

Som nævnt af de foregående ordførere foreslås ordningen udvidet til at gælde § 112-institutionerne. Der ser vi et problem i, at erhvervsudygtighedsbeløbet ikke kan udbetales. Vi ser også et problem i at opkræve betaling ved midlertidigt ophold på plejehjem og lignende, fordi man nemt kan forestille sig, at mennesker med et behov for midlertidigt ophold må vælge at sige nej af økonomiske årsager.

Disse områder vil vi gerne have belyst nærmere i udvalgsarbejdet, og vi vil eventuelt foreslå ændringer, så lovforslaget også vil kunne få SF's støtte.

Tom Behnke (FP):

Som det også blev tilkendegivet ved førstebehandling af dette lovforslag i sidste samling, er Fremskridtspartiet overvejende positive over for forslaget.

Vi finder, det er en udmærket ordning, at plejhjemsbeboerne i langt højere grad får mulighed for selv at disponere og dermed selv har indflydelse på deres liv, som jo langtfra er slut, blot fordi man er på plejehjem. Derfor er vi også positive dels over for en forlængelse af ordningen, dels over for en udvidelse af ordningen til også at omfatte andre plejehjem med beboere med fysiske eller psykiske handicap, de såkaldte § 112-plejehjem. Ordningen er med til at afskaffe den umyndiggørelse, der hidtil har været over for plejhjemsbeboere, og det er Fremskridtspartiet tilhænger af.

Ligeledes finder vi, at det er en udmærket ordning, at man udligner forskellen mellem plejhjemsbeboere og pensionister i egen bolig.

Det er ligeledes tiltalende, at pensionisternes særlige behov ikke kan vælges fra; på den måde sikres det, at pensionister, der har behov for særlig behandling, også får den, uanset deres

egen vurdering, idet de måske ikke har forståelse for, at de har et behov i en specifik situation.

Ved gennemgangen af forslaget stoppede jeg op ved afsnittet vedrørende plejhjemmets status. Hvis man ønsker at deltage i ordningen, skal hele plejhjemmet være med i ordningen. Det forekom mig urimeligt, at nogen på den måde kunne blive tvangsindlagt til at være med i en ordning. Imidlertid læste jeg videre og fandt hurtigt ud af, at der kan dispenseres ved henvisning til § 36 i lov om social pension, der netop muliggør, at beboere, som af den ene eller anden grund ikke ønsker at deltage, kan blive fritaget på den måde, at de så blot skal betale det fulde beløb og kun vil få udbetalt lomme-penge.

Det er således ikke kun et frivilligt forslag for plejhjemmene, men til dels også for den enkelte beboer. Vi finder dog, at det ville være en fordel, om man i højere grad oplyste om denne mulighed for dispensation, så et plejehjem ikke viger tilbage for at deltage i forsøget, blot fordi en enkelt beboer ikke kan eller vil være med.

Fremskridtspartiet har således ingen indvendinger på nuværende tidspunkt og ser frem til en positiv og hurtig udvalgsbehandling.

Bente Juncker (CD):

Det er jo en genfremsættelse af et forslag, som blev førstebehandlet den 7. november 1990, og jeg skal henvide til, hvad jeg sagde under sp. 1659. Det står Centrum-Demokraterne stadig væk for.

Problemet i dette lovforslag er ikke forlængelsen; det er heller ikke nogen af de beføjelser, man delegerer ud, men det er økonomien. Og det er ikke økonomien for stat, amt og kommune, jeg taler om, men det er økonomien for den enkelte i dette lovforslag.

Det drejer sig jo om folks forsørgelse, og jeg kan ikke se i dette lovforslag, der er en genfremsættelse, at man har ændret noget på de tågede bemærkninger, der stod om førtidspensionen. For mig at se stryger man stadig væk den højeste førtidspension. Man forsøger at få noget ind ad bagvejen. Og det vil jeg gerne sige til ministeren: Den går altså ikke med CD. Vi må have helt klare linjer i dette forslag omkring økonomien for de enkelte beboere, som nu også bliver udvidet med § 112, de psykisk handicappede.

Vi må have en tydelig klargøring af økonomien. Det var ordførerne også enige om, da forsla-

[Bente Juncker]

get blev førstebehandlet her i salen, og det håber jeg at ministeren vil medvirke til i udvalget.

Vi kan heller ikke godtage, at man stryger de tilskud, der gives. Vi bryder os ikke om det princip, at man skal sige, at nu skal alle være lige. Jamen alle er vel ikke lige. Hvis der er nogle, der får nogle tilskud, så er det vel, fordi de er berettiget til det, og så må de også have disse tilskud, selv om de bor med nogle andre på samme institution, der ikke har disse tilskud. Det vil CD arbejde for i udvalget.

Og så vil jeg i øvrigt henvise til de lidt mere fyldige bemærkninger, jeg gjorde ved den forrige førstebehandling.

Lone Dybkjær (RV):

Hvis den forrige førstebehandling var fyldigere end denne, så er jeg spændt på, om CD har kunnet overholde taletiden.

Men eftersom forslaget er en genfremsættelse, skal jeg på mit partis vegne, da partiets ordfører desværre ikke kan være til stede, henvise til det, der blev sagt af vort partis ordfører ved førstebehandlingen, og naturligvis også sige, at vi af selvforståelige grunde støtter forslaget.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Nu har vi hørt indtil flere gange, at det er en genfremsættelse, og vi har hørt lovforslaget gennemgået adskillige gange, så jeg kan på Kristeligt Folkepartis vegne sige, at vi også står ved det, vi sagde under førstebehandlingen, nemlig at vi stort set bakker forslaget op, men vi mener, der er nogle ting, som der bør ses på i udvalget.

Jeg synes, det er meget vigtigt at se på forholdene for den enkelte beboer på plejehjemmet. Jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke bare siger, at nu skal man klare så og så meget selv, og at det er bedst og det giver selvtillid. Det er også vigtigt, at vi ser på, hvad den enkelte i virkeligheden kan præstere, sådan at man får en så tryktilværelse som muligt.

Men vi tror, at dette forslag egner sig godt til en debat i Socialudvalget, sådan at vi kan finde frem til noget, der virkelig er til gavn for den enkelte. Andre ordførere har også understreget, at det her drejer sig om enkeltpersoner og ikke om en stor masse: Hvordan får vi de bedste forhold?

Jeg tror, at intentionerne i lovforslaget er gode, så vi håber på et godt resultat.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for de forskellige partier for den positive modtagelse, jeg oplever forslaget har fået.

Jeg kan starte med at sige, at de spørgsmål, der vil blive stillet til forslaget fra udvalgets side, vil få så hurtig og positiv en behandling som muligt, sådan at vi kan få de problemer afklaret, der ligger. Og jeg kan forstå, at det, der særligt betyder meget her, er spørgsmålet om økonomien.

Jeg vil dog gerne til de ordførere, der bl.a. har nævnt, at man i forbindelse med pleje- og bistandstillægget ved § 112-institutioner mener, at der er tale om en form for besparelse, sige, at det er der altså ikke. En § 112-institution er jo et specielt plejehjem, hvor man får denne særlige pleje, og her må man huske, at hvis den pågældende beboer senere flytter ud i en selvstændig bolig, vil det selvfølgelig efter ansøgning blive vurderet, om den pågældende er berettiget til disse ting. Det betyder ikke, at det følger dem resten af deres tid.

Så har der været ymtet noget om, at der er en form for besparelse ved, at vi ikke vil udbetale højeste førtidspension til § 112-beboere. Det er simpelt hen et spørgsmål om at få så mange med i ordningen som muligt, og det er ikke noget med, at vi ad bagevejen vil indføre, at vi ikke vil fortsætte med den ordning.

Jeg vil sige tak for den velvillige modtagelse, lovforslaget har fået, og jeg håber på et godt og positivt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Bente Juncker (CD):

Det, der får mig herop, er en lille bemærkning fra ministeren, der siger, at man efter ansøgning, når disse personer flytter ud igen, skal se på, om de kan blive berettiget; så kan det blive vurderet. Jamen det ville være rart, hvis man i socialpolitikken én gang for alle kunne finde ud af, at når man er pensionist, så er man altså pensionist, og når man er § 112-person, så har man altså fået tildelt de ydelser, og så behøver man ikke at søge hos gud og hvermand igen. Det ville være dejligt, om vi snart fik det princip herind, at når man havde et fysisk eller psykisk handicap og havde en lægeerklæring på det, så skulle man ikke søge og vurderes igen og igen og igen.

[Socialministeren]

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Til fru Bente Juncker: Jeg oplever her, at det er et spil om ord. Hvis vedkommende har været berettiget og har fået tilkendt pleje- og bistandstillæg, inden man kom på institution, skal man selvfølgelig ikke vurderes; men det er også et ordvalg i forhold til den lovgivning, der er.

Men derudover vil jeg da medgive fru Bente Juncker, at man til enhver tid skal forenkle tingene så meget som overhovedet muligt, og det vil jeg i alle sammenhænge gerne være med til at arbejde for.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg vil gerne takke socialministeren især for den sidste bemærkning, hvoraf det jo fremgår, at de tre tillæg, der decideret er nævnt i lovforslaget, måske ingen betydning har. Det var jo netop det, vi gjorde opmærksom på fra starten: der ligger noget økonomi gemt i det her, og jeg er da glad for, at det gør der altså ikke. Det må vi jo allerede nu kunne tolke sådan, at de nedskæringer, der for mig at se gemmer sig dér, altså ikke gemmer sig dér alligevel, og det glæder jeg mig meget over.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 20. februar 1991, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.35
